

ЩО ЗА ЗНАЦИ СА ТРИЗНАЦИТЕ?

Всички знаем какво означава думата *близнак*. Какъв обаче е нейният произход? Според *Българския етимологичен речник* думата съдържа праславянския корен *blizn-, който е общ по произход с корена на думите *близо*, *близък*. Първоначалното значение на *близнаци* всъщност е било ‘деца, които в майчината си утроба са били близо едно до друго’.

В последно време все по-често срещаме както в устната, така и в писмената реч образувания като *тризнаци*, *тризначки*, *тризначета*, *четиризнаци*, *четиризначета*, *петзнаци*, *седемзнаци*, *осемзнаци*... Ето само няколко примера:

Все още обаче процентът на смъртност сред тризнаците е 10 пъти по висок. (в. „Живот и здраве“)

От тризначките разбрахме също и че Бил Гейтс е измислил компютъра. (сп. „Тема“)

Майката на четиризнаците се моли бебетата да са добре. (в. „Стандарт“)

Русенка се сдоба с четиризначета. (в. „Монитор“)

Боби Маккони от Айова ражда живи седемзнаци. (в. „Монитор“)

Американката Надя Сълеман се прочу по цял свят с раждането на осемзнаци. (в. „Стандарт“)

На пръв поглед нароилите се „знаци“, „значки“ и „значета“ следват словообразователните модели на добре познатите ни съществителните *близнак*, *близначка*, *близначе*. Но само на пръв поглед. Думата *близнак* е проста – съставена е от корен (*близн-*) и наставка *-ак*. Образуванията от рода на *тризнак* съдържат първа съставна част числително бройно име (*три*, *четири*, *пет* и т.н.) и втора съставна част *-знак*. Очевидно е, че аналогията на новообразуванията „знаци“ с изходната дума *близнак* е направена по принципа на народната етимология, като в структурата на *близнак* погрешно са обособени съставни части *бли-* и *-знак*. Вероятно роля играе и аналогията (също така неправилна) със съществуващи сложни прилагателни от типа *тризначен*, *четиризначен*, *петзначен*, в структурата на които действително присъства корен *знак* (със звукова промяна *к ~ ч*).

Употребата на чудновати творения като *тризнаци* и *тризначки* (вместо *трима близнаци*, *три близначки*) може да бъде знак само за едно – че не познаваме достатъчно добре родния си език.

Проф. д-р Диана Благоева

*Секция за българска лексикология и лексикография
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ – БАН*